

پاسخ به ۱۰ سوال رایج درباره فراگیری زبان دوم

سلام!

Bonjour!

你好!

¡Hola!

دلارام کاردار

پرونده

در سال‌های اخیر، یادگیری زبان دوم به یکی از اولویت‌های بزرگ سالان و برنامہ‌های والدین برای کودکان تبدیل شده است. افزایش فرصت‌های شغلی، دغدغه‌های علمی، افزایش ارتباطات اجتماعی، بهبود قدرت یادگیری و افزایش اعتماد به نفس، از جمله دلایلی است که آدم‌های زیادی از سراسر دنیا را به آموختن زبان دوم، ترغیب می‌کند. هر چند این زبان دوم، هر زبان متفاوتی می‌تواند باشد و زبان خاصی مدنظر نیست اما یک سری سوال میان بیشتر زبان‌آموزان رایج است که پرونده امروز زندگی سلام قرار است به آن‌ها، پاسخ‌های شفاف بدهد.

بهترین سن برای یادگیری زبان دوم چه سنی است؟

این روزها بر اساس تحقیقات صورت گرفته توسط دانشگاه هاروارد، ثابت شده اگر کودکی در سنین پایین شروع به یادگیری زبان دوم کند، خلاقیت، توانایی تفکر انتقادی و انعطاف‌پذیری وی برای سایر هم‌سن و سالانش افزایش می‌یابد. پژوهشگران از سال‌های پیش از دبستان، به خصوص چهار سال اول زندگی کودکان، با عنوان «دوره حیاتی» یاد می‌کنند چرا که بر اساس تحقیقات، ۵۰ درصد از توانایی یادگیری تا سن چهار سالگی رشد می‌کند و ۳۰ درصد از چهار تا هشت سالگی! از این رو ضروری است اگر تصمیم جدی برای آموزش زبان دوم به کودک داریم، از همان سن و شیوه‌هایی استفاده کنیم که زبان مادری را با آن آموزش می‌دهیم. فقط به یاد داشته باشید زبان آموزی کودک از سنین پایین می‌تواند مشکلاتی را هم در پی داشته باشد و تصمیم در این باره بر اساس اولویت‌های یک خانواده است. اگر زبان آموزی با هدف تفاخر و بدون جنبه‌های سرگرم‌کننده باشد کودک را از دیگر فعالیت‌های آموزشی دلزده می‌کند.

برای آموختن زبان دوم، کلاس‌های خصوصی بهتر است یا عمومی؟

حتما این جمله را بارها شنیده اید که «برای یادگیری و تقویت زبان دوم، باید در محیط قرار بگیری»، تاثیر مثبت «قرار گرفتن در محیط» امری است بدیهی! اما وقتی همه ما امکان قرار گرفتن در محیط را نداریم، چه باید کرد؟ حضور در کلاس‌های زبان عمومی، یکی از مفیدترین توصیه‌های ما به شماست. مگر نه این که «قرار گرفتن در محیط» سبب می‌شود که شما مجبور به حرف زدن و استفاده از زبان دوم شوید و از دانش زبان دیگران استفاده کرده‌ور دانسته‌های خود بیفزایید؟ حضور در کلاس‌های دسته جمعی، مصداق بارز «گوش سپردن به دیگران و تقویت آموخته‌های خودمان» است. با این مزیت افزوده که شما اشتباهات دیگران را نیز می‌شنوید و در صدد برمی‌آید تا دیگران اشتباهات مشابه را مرتکب نشوید. پس بار دیگر تاکید می‌کنیم که شرکت در کلاس‌های گروهی، بر کلاس‌های خصوصی ارجحیت دارد، مگر در موارد خاص که استفاده از دانش معلم خصوصی ضروری است.

مدرسه‌های ۲ زبانه برای کودکان، بله یا خیر؟

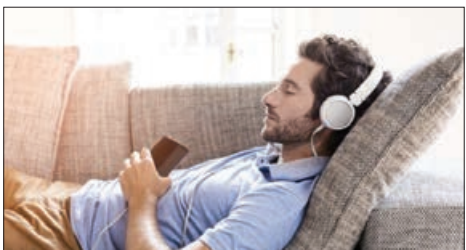
در دنیای امروز بُعد زمان و مکان بی‌معناست و بخش مهمی از این برقراری ارتباط به کمک «زبان مشترک» صورت می‌گیرد. دانش آموز امروز، دانش آموخته، کارآفرین و فعال اقتصادی فرداست، از این رو ضروری است تا توانایی عرضه دانش و فرهنگ کشور خود را به دیگران انسان‌ها در نقاط دیگر دنیا داشته باشد. چه بهتر که این توانایی از کودکی و سنین کم در وجودش ریشه بدهد. از مزایای مدارس دوزبانه، آشنایی با زبان و فرهنگ سایر ملل دنیا است، اما ضروری است تا در این محیط‌های آموزشی، فرایند تفکر انتقادی نیز به کودک آموخته شود؛ بدین معنی که «آن چه با آن آشنا می‌شوی، حتما درست و قابل پذیرش نیست» و این گونه فرزندان مان می‌آموزند که آشنایی با عقاید سایر مردم دنیا امری است ضروری و نه پذیرفتن هر نظریه و تفکر، امری است عقلانی. خلاصه آن که حضور در این مدارس نباید زبان مادری و سبک زندگی کودک را تحت الشعاع قرار دهد.

بهترین روش یادگیری زبان دوم چیست؟

یادگیری زبان دوم، فرایندی پیچیده و زمان بر است که نیازمند صرف زمان و انرژی، مقاومت و تلاش بسیار است. پژوهش‌ها در حوزه یادگیری زبان دوم این گونه نشان داده که سه روش کلیدی برای یادگیری زبان دوم وجود دارد: (۱) «ورودی قابل درک» که شامل شنیدن و خواندن به زبان جدید و تلاش برای یادگیری آن است. (۲) «خروجی قابل درک» که به معنی ارائه به زبان جدید است و شامل صحبت کردن و نوشتن می‌شود. (۳) «بازخورد مرور» که به معنی شناسایی اشتباهات و تصحیح آن‌هاست. این سه عنصر، در کنار هم آجرهای ساختمان یادگیری زبان دوم شما را می‌سازند و به این معناست که باید هر سه مرحله به موازات هم پیش بروید تا تمام توانایی‌های شما در زبان دوم که شامل شنیدن، نوشتن، صحبت کردن و خواندن است، تقویت شود.

چند ساعت تمرین زبان دوم در طول روز لازم است؟

«عبدالمجید مطهری»، با سابقه ۱۵ ساله در حوزه تدریس زبان دوم در آموزشگاه‌های معتبر، در این باره می‌گوید: «آن چه من در هنگام فراگیری زبان تجربه کردم و سپس سال‌ها فعالیت در حوزه تدریس، مهر تاییدی بر آن زد این است که شما برای یادگیری زبان دوم نیاز به حدود دو هزار ساعت یادگیری موثر دارید؛ یعنی با فرض یک ساعت تمرین در روز، این فرایند حدود پنج سال به طول خواهد انجامید. البته افراد از نظر استعداد یادگیری زبان با یکدیگر متفاوتند و اگر یک ساعت تمرین روزانه را به دوساعت افزایش دهند، به شکل فشرده، در طول دو سال می‌توانند به خوبی به زبان دوم صحبت کنند.» وی در این باره به زبان آموزان توصیه می‌کند: «یک دیکشنری خوب به منزله کتاب مرجع در آموزش زبان است و زبان آموزان باید تنبلی را کنار گذاشته و تاجایی که می‌توانند تکیه خود را بر دیکشنری‌ها بیشتر کنند.»

«یادگیری زبان دوم در خواب» راست یا دروغ؟

شاید عجیب باشد اما یک تیم تحقیقاتی در کشور سوئیس، با انجام آزمایش‌هایی روی تعدادی از دانش آموزان آلمانی زبان، دریافتند که گوش کردن به فایل‌های صوتی مربوط به یادگیری زبان جدید در خواب، قدرت یادگیری افراد را افزایش می‌دهد. البته برای این گونه یادگیری، دوشرطنیاز است: نخست آن که فایل‌های صوتی آموزشی را در طول خواب گوش کنید که قبلا و در هنگام بیداری نیز آن‌ها را گوش کرده باشید و دیگر آن که فراموش نکنید فایل‌های صوتی را در ساعات اولیه خواب گوش کنید، آن زمان که خواب شما هنوز عمیق نشده است. توصیه می‌شود که برای اطمینان حاصل کردن از نتیجه این شیوه یادگیری، به مدت چند هفته، پس از بیدار شدن از خواب، از خود امتحان بگیرید تا از افزایش قدرت یادگیری مطمئن شوید.

تبلیغات عجیب: «۳ ماهه زبان دوم را مثل بلبل صحبت کنید!»

حتما شما هم در سطح شهر و در دنیای مجازی با تبلیغاتی این گونه مواجه شده اید که مثلا «در سه ماه زبان دوم را روان صحبت کنید». آقای مطهری، مدرس باتجربه زبان در این باره می‌گوید: «صحبت روان به زبان دوم نیازمند آن است که شما حدود ۱۰ هزار کلمه را با تلفظ صحیح و معانی چندگانه شان بیاموزید، کلمات هم خانواده را یاد بگیرید، تفاوت‌شان را کلمات مشابه را بفهمید، رسمی یا غیررسمی بودن کلمات را بیاموزید، به دستور زبان تسلط کامل پیدا کنید و بسیاری مطالب دیگر. بنابراین این گونه تبلیغات مثل این است که بخواهند فردی با تحصیلات در حد دبستان را در مدت چند ماه تبدیل به استاد ریاضی یا فیزیک در مقطع دانشگاه بکنند و به هیچ وجه قابل اعتماد نیستند.»

ابزارهای کمک آموزشی مثل تماشای فیلم، کمک می‌کند؟

در یادگیری زبان دوم، نباید از خاطر ببریم که آن چه در کلاس به ما آموزش داده می‌شود، کافی نیست! بلکه «تمرین، تمرین و تمرین» مهم‌ترین بخش در مجموعه یادگیری زبان دوم است. تمرین تنها به معنای مرور آموخته‌ها و روخوانی کتاب و جزوات نیست، بلکه تماشای فیلم به زبان دوم، گوش دادن به موسیقی، مطالعه مقالات و متون تخصصی به زبان دوم و صحبت کردن با خودمان در جلوی آینه از مفیدترین راه‌های کمکی یادگیری و مرور آموخته‌هاست. فراموش نکنید که کلاس‌ها قرار نیست دانش و اطلاعات را به شما تزریق کنند. بلکه این شما هستید که باید با تمرین و تمرکز بر یادگیری زبان جدید، آموخته‌های خود را به کار ببندید و آهسته و پیوسته پله‌های یادگیری زبان دوم را طی کنید. به یاد داشته باشید هیچ چیز در دنیای شبیه و بدون سعی و تلاش به دست نمی‌آید.

«می‌خوام برم کلاس زبانی که حرف زدن یاد بگیرم، اما دستور زبان نه!»

حتما این جمله عجیب را از خیلی عظیم علاقه‌مندان به یادگیری زبان دوم شنیده اید! بایک مثال، این غلط رایج را نفی می‌کنیم: همه ما پس از این که در مقطع ابتدایی خواندن و نوشتن اولیه را آموختیم، صحبت از یادگیری «دستور زبان» به میان آمد. زیرا نیازمند آن بودیم تا جمله‌هایی با ساختار صحیح بسازیم، چه در صحبت کردن و چه در نوشتن. مگر می‌شود با ابزار «زبان» صحبت کرد، نوشت و حتی اندیشید بدون آن که به ساختار آن زبان یا «دستور زبان» توجه نکرد؟ در این خصوص، توصیه ما به شما این است که به کلاسی مراجعه کنید که تمرکز آن بر روی «صحبت کردن» باشد و ولی در زیر پوسته تقویت صحبت کردن، آرام آرام دستور زبان را نیز به شما بیاموزد.

یادگیری زبان دوم در سنین بالا، دشوارتر از خردسالی است؟

برای این سوال، پاسخ کوتاهی وجود دارد: «خیر!» اگر چه بهترین سن برای یادگیری زبان دوم، خردسالی است اما فرایند یادگیری زبان دوم در بزرگسالان، به این دلیل که دانش و آگاهی بزرگسالان در زمینه‌های مختلف بیشتر از کودکان است، سریع‌تر است. به بیان بهتر: یافتن مصداق برای کلمات و اصطلاحاتی که به بزرگسالان در زبان دوم آموزش داده می‌شود، آسان‌تر و سریع‌تر است و فقط ممکن است توانایی شان برای حفظ و به خاطر سپردن ساختار و مفاهیم دستور زبان، از کودکان کمتر باشد. با این تفاسیر، وقت آن رسیده که بهانه‌ها را کنار بگذارید و در هر سنی که هستید، یادگیری زبان دوم را شروع کنید!